

Томашевський Тарас Тарасович, магістр 2 курс,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
e-mail: tomashevskiy.taras@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ:

Варналий Захарий Степанович, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры финансов,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка
e-mail: vzs1955@gmail.com

Томашевський Тарас Тарасович, магістр 2 курса,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка
e-mail: tomashevskiy.taras@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS:

Varnalii Zakharii, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
e-mail: vzs1955@gmail.com

Tomashevskiy Taras, 2 year masters` student,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
e-mail: tomashevskiy.taras@gmail.com

Подано до редакції 11.03.2019
Прийнято до друку 23.03.2019

УДК 336.71

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-41-179-188>

**АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ КОМПАНІЙ ЯК ЕЛЕМЕНТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ**

Калівошко О. М.

Актуальність теми дослідження. Одними з самих загадкових і одночасно системно важливих та системоутворюючих установ інфраструктури фінансово-кредитного ринку України є фінансові компанії.

Постановка проблеми. Різноманітним питанням пов'язаних з функціонуванням фінансових компаній, приділяється не досить багато уваги вітчизняними науковцями та чиновниками, особливо в порівнянні з іншими фінансовими посередниками, а також їх роллю та значенням для національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на велику кількість публікацій стосовно фінансових компаній, більшість з них не стосується вітчизняного фінансового ринку.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Здійснивши огляд наукової вітчизняної періодики на предмет діяльності фінансових компаній у складі інфраструктури фінансово-кредитного ринку України, ми прийшли до висновку, що існує дефіцит уваги до функціонування саме вітчизняних фінансових компаній, тому в дослідженні ми спробуємо хоч трохи заповнити цю прогалину.

Постановка завдання (мета роботи). Провести аналіз та розкрити діяльність фінансових компаній, як елементів інфраструктури фінансово-кредитного ринку України.

Метод або методологія проведення дослідження. Методологічною основою статті стали системний підхід та формальна логіка. Для досягнення поставленої мети було опрацьовані інформаційні матеріали, аналітичні та статистичні дані, які стосуються діяльності фінансових компаній, наукові праці вчених. Застосовувалися методи індукції та дедукції, узагальнення та порівняння.

Результати роботи. Проаналізовано діяльність фінансових компаній, як елементів інфраструктури фінансово-кредитного ринку України. Оцінено динаміку зміни кількості фінансових компаній. Проаналізовано динаміку зміни обсягів їх активів, капіталу, об'ємів за видами фінансових послуг у грошовому та відсотковому виразах. Охарактеризовано динаміку зміни вартості та кількості договорів факторингу та динаміку зміни розподілу факторингових операцій за галузями, також у грошовому та відсотковому виразах.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані для прискорення подальшого наукового розгляду актуальних питань, пов'язаних з функціонуванням фінансових компаній, і слугуватимуть основою для державних і законодавчих ініціатив з підвищення економічного інтересу суб'єктів господарювання до активізації діяльності фінансових компаній.

Висновки. Фінансові компанії є системними елементами інфраструктури фінансово-кредитного ринку України, для того щоб вони стали системоутворюючими та дали поштовх для ефективного розвитку всієї фінансової системи їм необхідна адекватна нормативно-правова та інформаційна підтримка, з одного боку для популяризації їх послуг, а з іншого для підвищення якості контролю та збільшення прозорості діяльності.

Ключові слова: фінансові компанії, діяльність фінансових компаній, активи та капітал фінансових компаній, види послуг фінансових компаній, факторинг, джерела фінансування факторингових операцій.

АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИНАНСОВЫХ КОМПАНИЙ КАК ЭЛЕМЕНТОВ ИНФРАСТРУКТУРЫ ФИНАНСОВО-КРЕДИТНОГО РЫНКА УКРАИНЫ

Каливошко А. Н.

Актуальность темы исследования. Одними из самых загадочных и одновременно системно важных и системообразующих учреждений инфраструктуры финансово-кредитного рынка Украины являются финансовые компании.

Постановка проблемы. Разнообразным вопросам связанных с функционированием финансовых компаний, уделяется недостаточно много внимания отечественными учеными и чиновниками, особенно по сравнению с другими финансовыми посредниками, а также их ролью и значением для национальной экономики.

Анализ последних исследований и публикаций. Невзирая на большое количество публикаций о финансовых компаниях, большинство из них не касается отечественного рынка.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Осуществив обзор научной отечественной периодики на предмет деятельности финансовых компаний в составе инфраструктуры финансово-кредитного рынка Украины, мы пришли к выводу, что существует дефицит внимания к функционированию именно отечественных финансовых компаний, поэтому в исследовании мы попытаемся хоть немного восполнить этот пробел.

Постановка задачи (цель работы). Провести анализ и раскрыть деятельности финансовых компаний, как элементов инфраструктуры финансово-кредитного рынка Украины.

Метод или методология проведения исследования. Методологической основой статьи стали системный подход и формальная логика. Для достижения поставленной цели было проработано информационные материалы, аналитические и статистические данные, касающиеся деятельности финансовых компаний, научные труды ученых. Применялись методы индукции и дедукции, обобщения и сравнения.

Результаты работы. Проанализирована деятельность финансовых компаний, как элементов инфраструктуры финансово-кредитного рынка Украины. Оценены динамика изменения количества финансовых компаний. Проанализированы динамики изменения объемов их активов, капитала, объемов по видам финансовых услуг в денежном и процентном выражениях. Охарактеризованы динамика изменения стоимости и количества договоров факторинга и динамика изменения распределения факторинговых операций по отраслям, также в денежном и процентном выражениях.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы для ускорения дальнейшего научного рассмотрения актуальных вопросов, связанных с функционированием финансовых компаний и послужат основой для государственных и законодательных инициатив по повышению экономического интереса субъектов хозяйствования к активизации деятельности финансовых компаний.

Выводы. Финансовые компании являются системными элементами инфраструктуры финансово-кредитного рынка Украины, для того чтобы они стали системообразующими и дали толчок для эффективного развития всей финансовой системы им необходима адекватная нормативно-правовая и информационная поддержка, с одной стороны для популяризации их услуг, а с другой для повышения качества контроля и увеличения прозрачности деятельности.

Ключевые слова: финансовые компании, деятельность финансовых компаний, активы и капитал финансовых компаний, виды услуг финансовых компаний, факторинг, источники финансирования факторинговых операций.

THE ANALYSIS OF FINANCIAL COMPANIES ACTIVITIES AS THE ELEMENTS OF UKRAINE FINANCIAL AND CREDIT MARKET INFRASTRUCTURE

Kalivoshko O. M.

Relevance of research topic. One of the most enigmatic and at the same time systemically important and system-building institutions of the infrastructure of the financial and credit market of Ukraine are financial companies.

Formulation of the problem. Diverse issues related to the functioning of financial companies are not paid much attention by domestic scientists and officials, especially in comparison with other financial intermediaries, as well as their role and significance for the national economy.

Analysis of recent research and publications. Despite the large number of publications on financial companies, most of them do not apply to the domestic financial market.

Selection of unexplored parts of the general problem. Carrying out a review of the scientific national periodical press about the activities of financial companies in the infrastructure of the financial and credit market of Ukraine, we concluded that there is a lack of attention to the functioning of domestic financial companies, therefore, in the study, we will try to fill this gap at least slightly.

Setting the task, the purpose of the study. Conduct an analysis and disclose the activities of financial companies as elements of the infrastructure of the financial and credit market of Ukraine.

Method or methodology for conducting research. Became a systematic approach and formal logic. In order to achieve this goal, information materials, analytical and statistical data related to the activities of financial companies, scientific works of scientists were worked out. Methods of induction and deduction, generalization and comparison were used.

Presentation of the main material (results of work). The analysis of the activity of financial companies as elements of the infrastructure of the financial and credit market of Ukraine. Dynamics of changes in the number of financial companies is evaluated. Dynamics of changes in volumes of their capital assets volumes by types of financial services in monetary and interest terms are analyzed. The dynamics of changes in the value and number of factoring contracts and the dynamics of the change in the distribution of factoring transactions by industry in the monetary and interest terms are also characterized.

The field of application of results. The results of the research can be used to the accelerate further scientific consideration of topical issues related to the functioning of financial companies and will serve as the basis for state and legislative initiatives to increase the economic interest of business entities to revitalize financial companies.

Conclusions according to the article. Financial companies are system elements of the infrastructure of the financial and credit market. In order for them to become system-based and give impetus to the effective development of the entire financial system, they need adequate regulatory and information support, on the one hand to popularize their services, and on the other hand to improve the quality of control and increase transparency of activities.

Keywords: financial companies, the activities of financial companies, assets and capital of financial companies, types of services of financial companies, factoring, sources of financing of factoring transactions.

JEL Classification: G21; G23; E44

Актуальність теми дослідження. Одними з самих загадкових і одночасно системно важливих та системоутворюючих установ інфраструктури фінансово-кредитного ринку України є фінансові компанії. На сьогоднішній день під вивіскою фінансових компаній в Україні, в переважній своїй більшості, переходять факторингові та мікрофінансові (мікрокредитні) організації, і якщо інформація щодо результатів діяльності перших, хоч якось висвітлюється в статистично-інформаційному вимірі, то стосовно других є досить розмитою та не відповідає дійсності.

Постановка проблеми. Різноманітним питанням пов'язаних з функціонуванням фінансових компаній, приділяється не досить багато уваги вітчизняними науковцями та чиновниками, особливо в порівнянні з іншими фінансовими посередниками, а також їх роллю та значенням для національної економіки.

Фінансовими компаніями в Україні є фінансові установи, що надають фінансові послуги, їх державне регулювання віднесено до сфери Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг). Вони не можуть надавати страхові послуги, послуги з накопичувального пенсійного забезпечення, також ними не можуть бути фінансові установи, які є юридичними особами публічного права та кредитні установи (кредитні спілки, ломбарди, тощо) [1]. Крім того вони поділяються, згідно Порядку надання звітності фінансовими компаніями затвердженого Нацкомфінпослуг, на фінансові компанії групи А та фінансові компанії групи Б. До групи А відносяться ті фінансові компанії, які надають позики, послуги факторингу, фінансового лізингу, довірчого управління фінансовими активами, при чому мають проводити діяльність за рахунок власного капіталу або субординованого боргу, взятого від господаря істотної участі у фінансовій компанії. В свою чергу до фінансових компаній групи Б відносять тих, котрі здійснюють функціонування за рахунок коштів, отриманих з інших джерел ніж організації групи А, наприклад за допомогою кредитів [2]. Ще, слід звернути увагу на те, що Нацкомфінпослуг представляючи статистичну інформацію, щодо фінансових компаній, не застосовує в ній розподіл їх на групи А та Б.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню різноманітних питань функціонування фінансових компаній присвячено праці таких вчених, як: В. Воронов, С. Євдокімова, А. Казімагомедов, Дж. Каллендер, М. Леднев, О. Малініна, В. Муталімов, Г. Орлова, П. Пешкова, Ю. Рижкова, С. Романов, І. Смірнов, Б. Соколов, Є. Тарановська та інші. Незважаючи на велику кількість публікацій стосовно фінансових компаній, більшість з них не стосується вітчизняного фінансового ринку.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Здійснивши огляд наукової вітчизняної періодики на предмет діяльності фінансових компаній у складі інфраструктури фінансово-кредитного ринку України, ми прийшли до висновку, що існує дефіцит уваги до функціонування саме вітчизняних фінансових компаній, тому в дослідженні ми спробуємо хоч трохи заповнити цю прогалину.

Постановка завдання (мета статті). Провести аналіз та розкрити діяльність фінансових компаній, як елементів інфраструктури фінансово-кредитного ринку України.

Методика дослідження. Методологічною базою роботи стали системний підхід та формальна логіка. Для досягнення поставленої мети було опрацьовано інформаційні матеріали, аналітичні та статистичні дані, які стосуються діяльності фінансових компаній, наукові праці вчених. Застосовувалися методи індукції та дедукції, узагальнення та порівняння.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед небанківських фінансових установ, окрім кредитних спілок, недержавних пенсійних фондів та страхових організацій, невелику, але потенційно перспективну роль, серед інфраструктури фінансово-кредитного ринку України, відіграють фінансові компанії, особливо ті з них, які мають діючі ліцензії на здійснення факторингових послуг, а також послуг фінансового лізингу (див. рис.1).

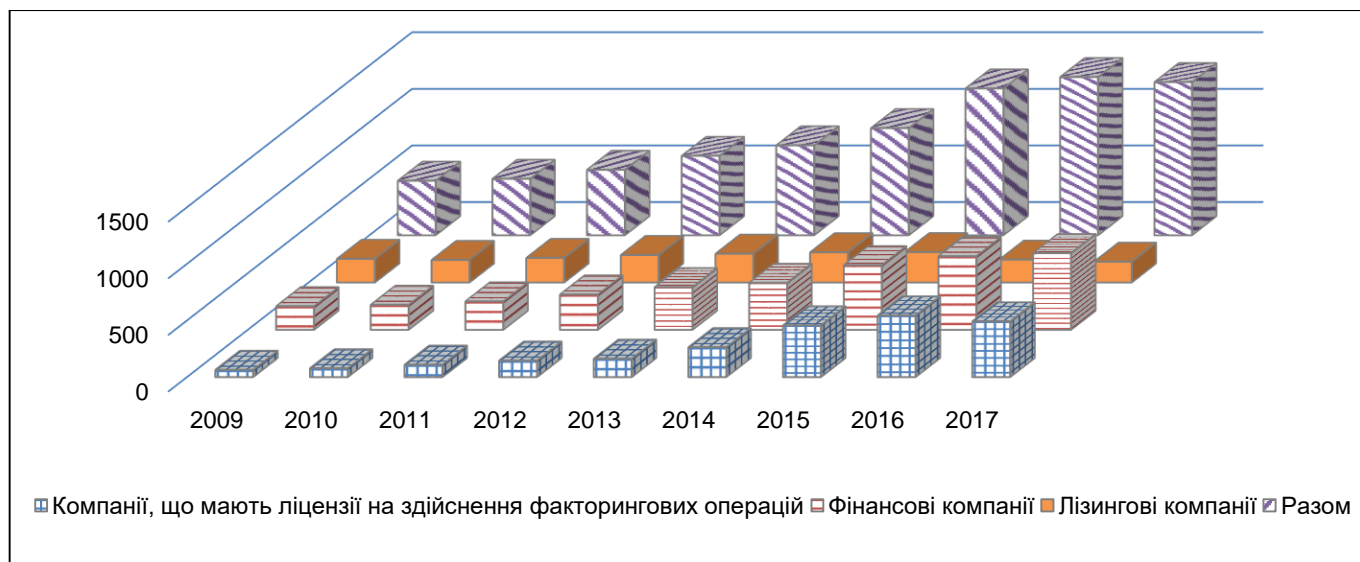

Рисунок 1. Динаміка зміни кількості лізингових та фінансових компаній протягом 2009-2017 рр. на 31.12*
 Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3]

Як бачимо з рисунку 1 загальна кількість фінансових компаній та компаній, що мають ліцензії на здійснення факторингових операцій (якщо не брати до уваги результати 2017 року) в Україні постійно зростала, на відміну від інших небанківських фінансових інститутів [3].

Отже ми можемо зробити висновок, що фінансові компанії в Україні можна розподілити на дві групи:

1. Ті кількість яких постійно зростає – це поки, що лише фінансові компанії оскільки переважна більшість організацій, які мають ліцензії на здійснення факторингових операцій, і є фінансовими компаніями.

2. Та ті, кількість яких зростала до 2014-2015 років та почала знижуватися після – це лізингові компанії.

З показниками кількості фінансових компаній певного виду, певну ясність ми внесли, викликають запитання питання якості та ефективності функціонування цих організацій (див. рис. 2).

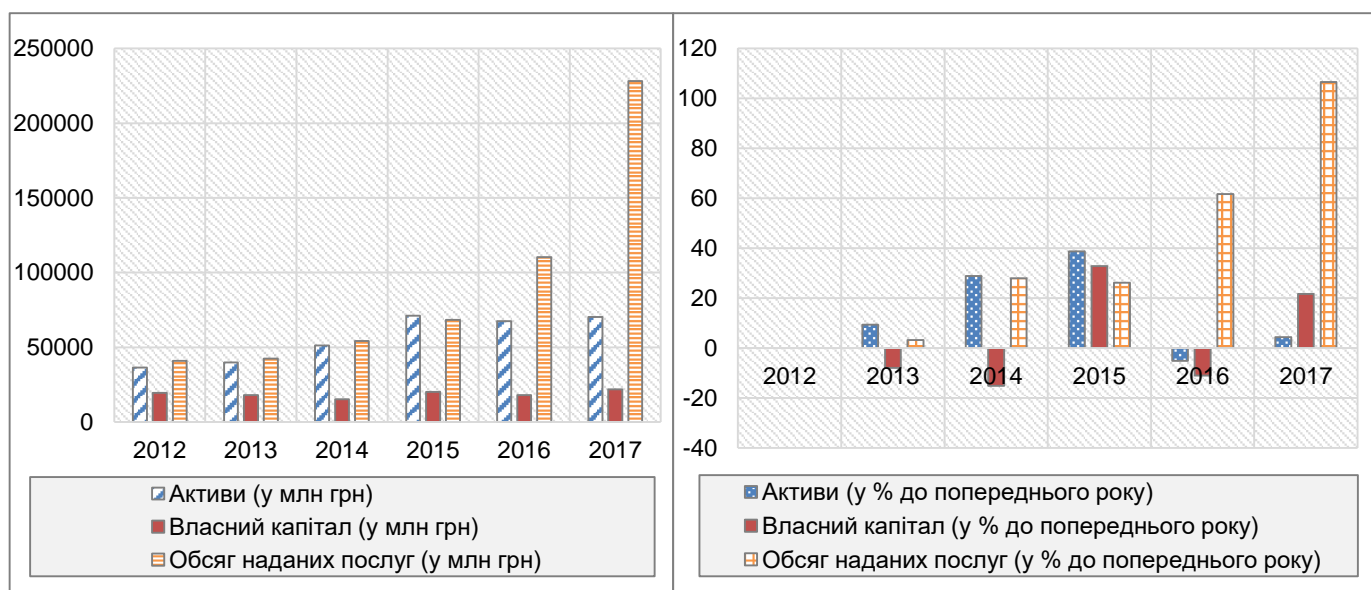

Рисунок 2. Динаміка зміни обсягів активів та капіталу фінансових компаній протягом 2012-2017 років, на 31.12

Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3].

Як ми можемо бачити з рис. 2, в Україні зростає не тільки загальна кількість фінансових компаній, але й з перемінними успіхами зростає і їх фінансова потужність, зокрема об'єми активів, з 2012 року до 2017 року зросли на 93,1%, або на 33 895,8 млн грн. Занепокоєння викликає лише обсяг власного капіталу, він хоча на кінець 2017 року зріс у порівнянні з 2012, але лише на 11,9%, або на 2 326,2 млн грн, а це не надто вагомий значення за п'ять років, особливо якщо звернути увагу на від'ємні значення темпів його приросту у 2013-2014 та 2016 роках, а якщо ще такий приріст порівняти з темпами приросту обсягів наданих послуг, які зросли аж на, 456,1% або на 187133,2 млн грн, то у майбутньому можуть виникнути запитання до рівня надійності цих компаній, з одного боку, хоча з іншого, вимальовуються райдужні перспективи їх розвитку та можливої доходності.

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

Побачивши яскраву позитивну динаміку зростання обсягів наданих послуг фінансовими компаніями ми вирішили на рисунку 3 показати об'єми наданих фінансових послуг за видами, тобто подивитися, який з них найбільше серед суб'єктів фінансово-кредитного ринку користується попитом, окрім послуг з управління фондів фінансування будівництва та фондів операцій з нерухомістю.

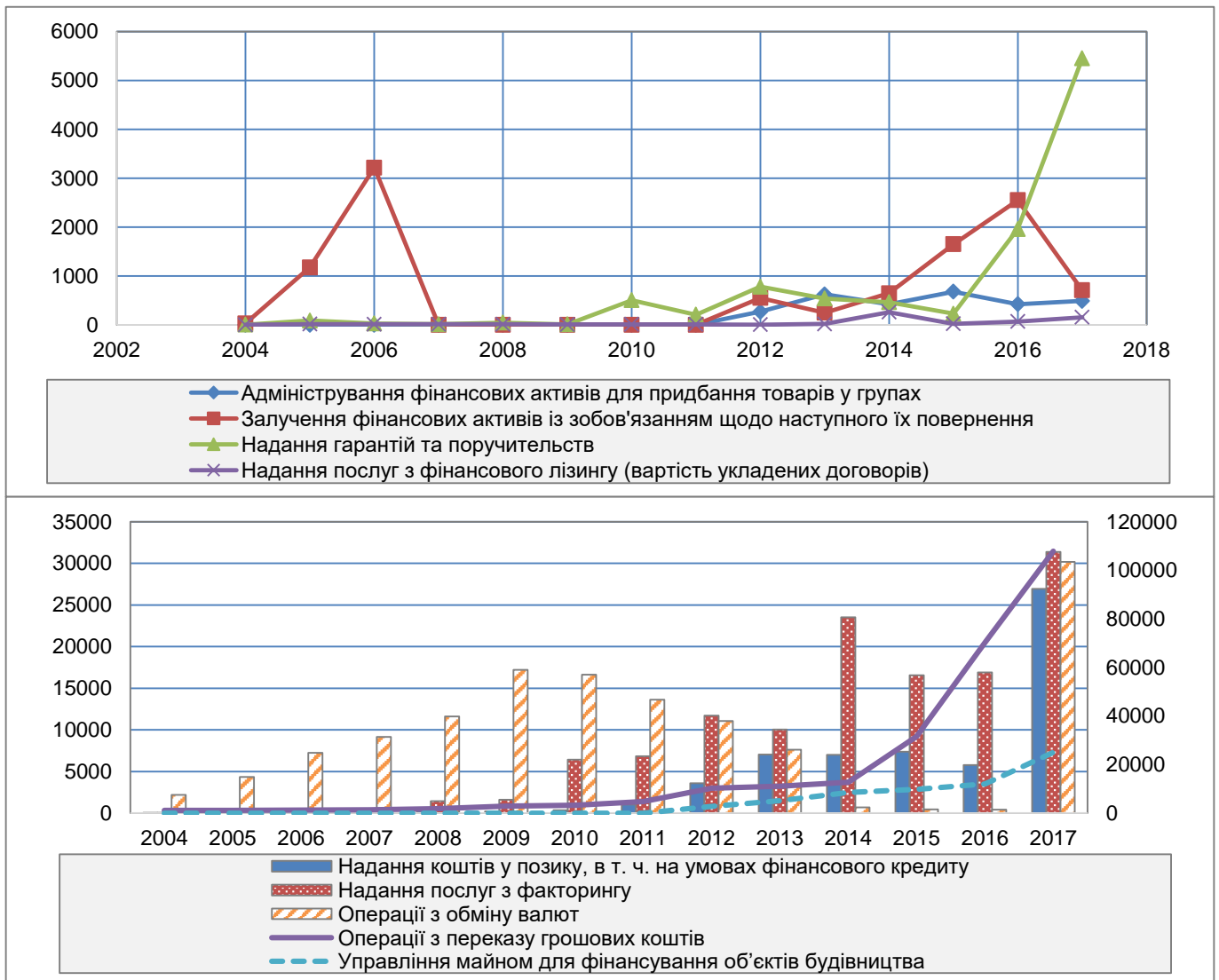

Рисунок 3. Динаміка зміни об'ємів за видами фінансових послуг, які були надані фінансовими компаніями протягом 2004-2017, окрім послуг з управління фондів фінансування будівництва та фондів операцій з нерухомістю, у млн грн, на 31.12

Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3]

Як видно з рисунку 3 загальні об'єми наданих фінансовими компаніями послуг, як ми вже й зазначали, постійно зростають за виключенням за виключенням 2007 та 2011 років, хоча це не вплинуло на загальну динаміку. Лише доцільно відзначити, що тільки на такі види послуг, як операції з переказу грошових коштів та управління майном для фінансування об'єктів будівництва (та/або здійснення операцій з нерухомістю) не вплинули фінансові та політичні події 2008 та 2014 років, а на прикладі динаміки операцій з обміну валют, ми наочно можемо спостерігати ступінь адміністративного впливу на регулювання валютного ринку, особливо протягом 2014-2016 років.

На рисунку 4, для більш якісного з'ясування значення та ролі певного з видів фінансових послуг, які надають фінансові компанії, зобразили їх динаміку у відсотковому виразі.

Як ілюструє рисунок 4, що операції з обміну валют поступово передали пальму першості операціям з переказу грошових коштів, і їх ролі змінилися можна навіть сказати, що обернено пропорційно, тому ці два види фінансових послуг разом з факторингом (який у 2012 та 2014 роках мав навіть найбільший відсоток), а також з таким видом, як управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю протягом досліджуваних чотирнадцяти років завжди займали від 80% у 2013 році до 99% у 2009 році, від загального об'єму всіх здійснених операцій, при чому показник відсотку більше 90 спостерігається у семи з чотирнадцяти досліджуваних років (2004, 2007-2011 та 2016).

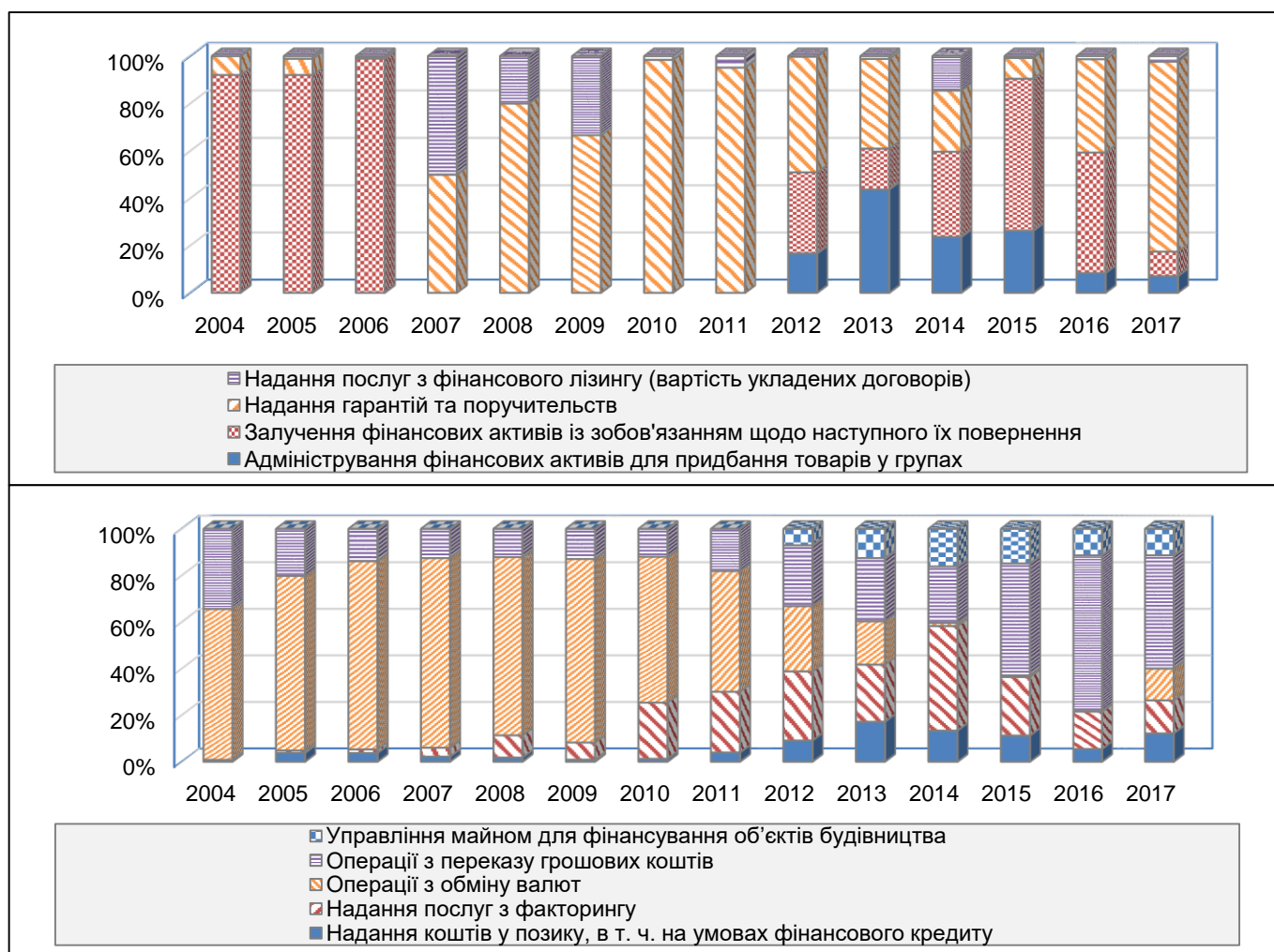

Рисунок 4. Динаміка зміни об'ємів за видами фінансових послуг, які були надані фінансовими компаніями протягом 2004-2017, окрім послуг з управління фондів фінансування будівництва та фондів операцій з нерухомістю, у % від загальної кількості, на 31.12

Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3]

Крім того дані виду фінансових послуг, який називається: управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, з'явилися тільки з 2012 року, отже можемо ще раз коментувати значення адміністративного впливу на зміну ролі, в даному випадку, такого виду фінансових послуг, як операції з обміну валют. Подивимось , що ж буде далі, як буде розвиватися вітчизняний фінансово-кредитний ринок загалом, його сегменти зокрема і якого ступеню впливу від державних установ він зазнаватиме.

Як свідчать рисунки 1 та 3 в Україні збільшення кількісного числа фінансових компаній, які мають ліцензії на здійснення факторингових операцій супроводжується зростанням їх обсягів, тому на рисунках 5, 6, 7 та 8 ми покажемо деякі з якісних показників, такого розповсюдженого в розвинених країнах виду фінансової послуг, як факторинг.

Як свідчать дані рисунку 5, постійно відбувається зростання, як вартості так і кількості договорів факторингу, певні спади можна помітити лише у 2014-2015 роках, згідно чого можна констатувати, що в Україні хоча й повільно, але все ж таки відбувається зростання даного виду фінансових послуг. Набагато цікавішим та суперечливішим за своєю динамікою є показник середньої вартості одного укладеного договору факторингу, хоча, що є дуже позитивним моментом, й відбулося його загальне зростання приблизно у чотири рази за тринадцять досліджуваних років.

Цікаво також спостерігати тенденцію зміни динаміки джерел фінансування факторингових операцій, яку ми можемо побачити з рисунку 6. Якщо до 2010 року основним джерелом були банківські кредити, це особливо видно у процентному співвідношенні, коли їх частка займала нішу в межах від 55,6 до 77,8 % (бо у грошовому виразі вони зростали аж до 2015 року, і на кінець 2014 року зросли у 13 разів), поступово зменшувалися з невеликим підйомом у 2013-2014 роках, і в 2016 та 2017 роках досягло позначок у 2,1 та 3,3 відсотки відповідно, тобто відбулася повна зміна вектору у джерел фінансування факторингових операцій. Основну та саму об'ємну нішу зайняли власні кошти, показники яких поступово, але систематично збільшувалися, як у процентному виразі, від 13,4 та 3,3 відсотків у 2007-2008 роках до 83,3 та 70,4 відсотків у 2016-2017 роках відповідно, так і грошовому від 65,0 млн грн у 2007 році до 22 077,0 млн грн у 2017, тобто аж у 339,6 рази, що є досить суттєво та показово.

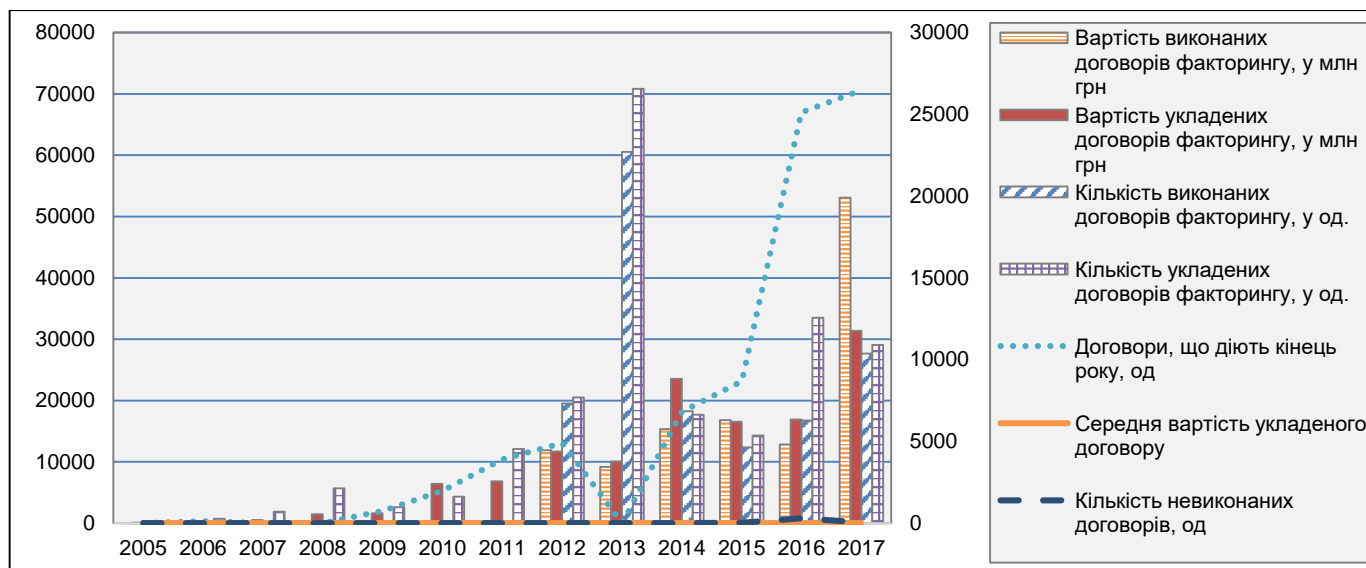

Рисунок 5. Динаміка зміни вартості та кількості договорів факторингу протягом 2005-2017 років, у млн грн, на 31.12

Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3]

Позичкові кошти юридичних осіб та інші джерела займають досить достойний сегмент у процентній структурі джерел фінансування факторингових операцій і в 2010 році перший з них наблизився до показника у 55%, в інші роки ці джерела займали нішу приблизно від восьми до двадцяти семи відсотків.

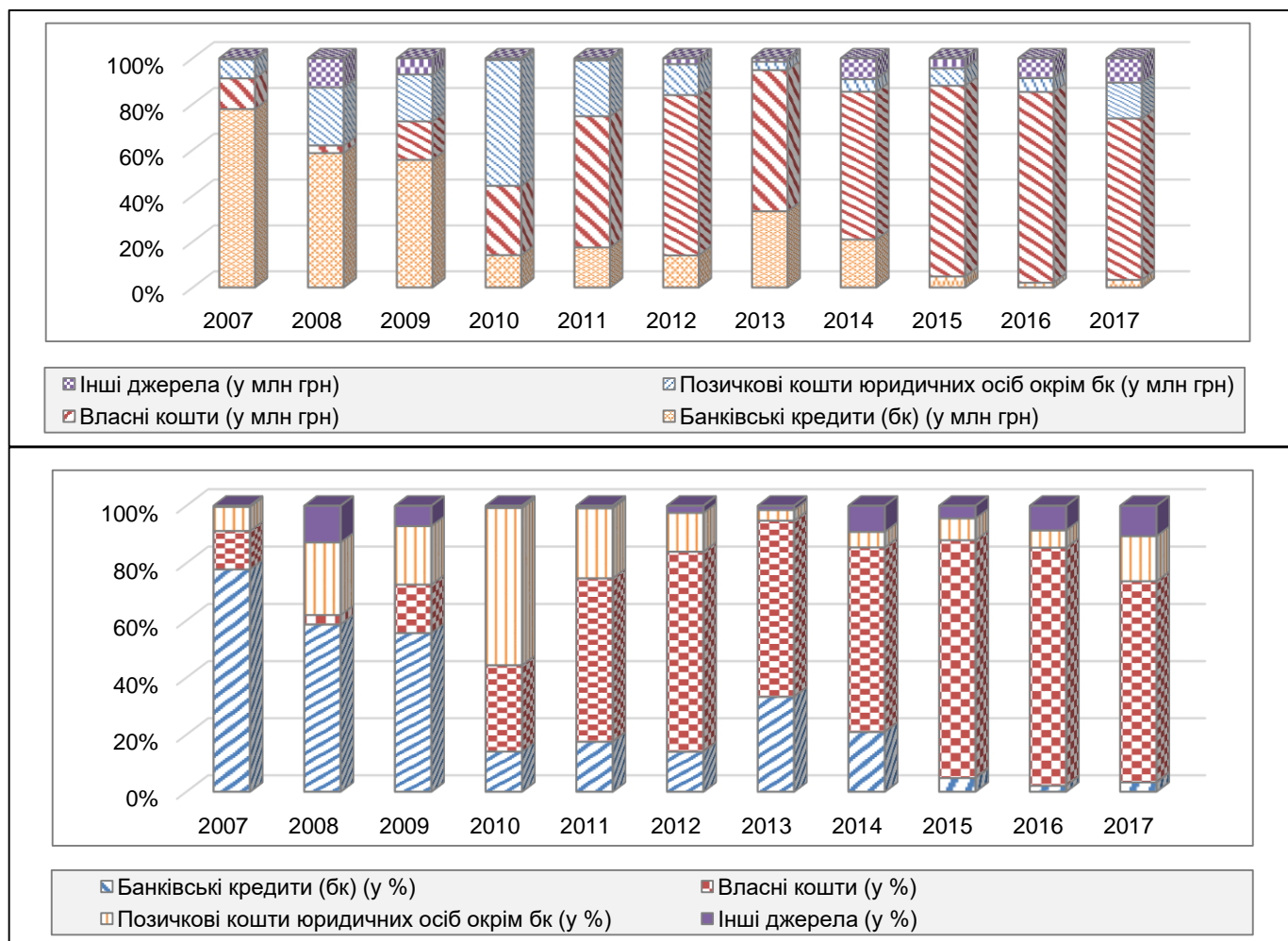

Рисунок 6. Динаміка зміни джерел фінансування факторингових операцій протягом 2007-2017 років, на 31.12

Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3]

В грошовому виразі у джерела позичкові кошти юридичних осіб відбувається постійне зростання з суттєвим спадом у 2011 році, в інших джерел фінансування також відбувається зростання, хоча й не системне та не систематичне, але від 2007 до 2017 року воно досягло позначки у 1666,75 рази.

З рисунку 7 видно, що кількість факторингових операцій у грошовому виразі зростає рік від року, а найбільше найбільш активну участь у них приймають суб'єкти, які здійснюють свою діяльність у сфері послуг, хоча потрохи зростає обсяг факторингу у будівництві та сільському господарстві.

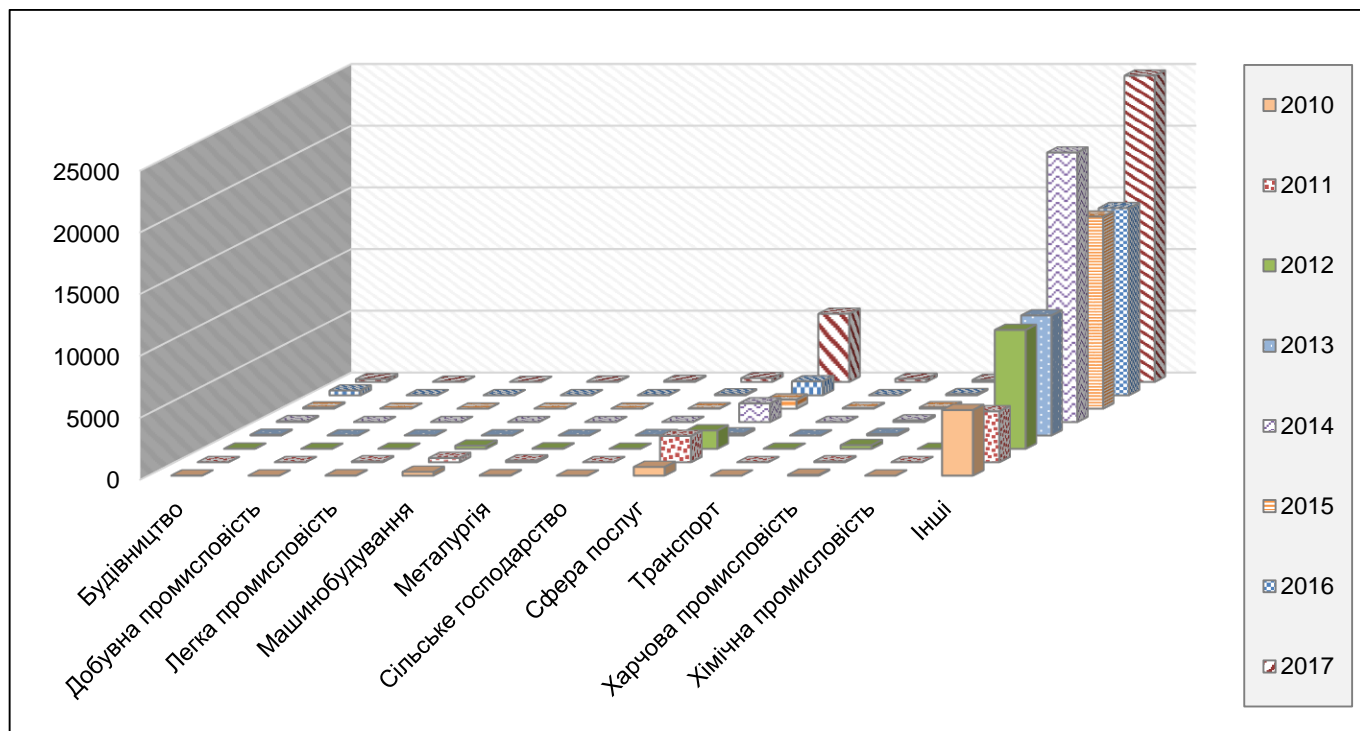

Рисунок 7. Динаміка зміни розподілу факторингових операцій за галузями протягом 2010-2017 років, у млн грн, на 31.12

Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3]

Також слід відзначити, що як вже зазначили, внаслідок політичних, соціальних та економічних подій 2014-2015 років, відбувся перепад зі зменшенням не тільки загального обсягу факторингових операцій, а й без виключення його об'ємів у всіх без виключення галузях.

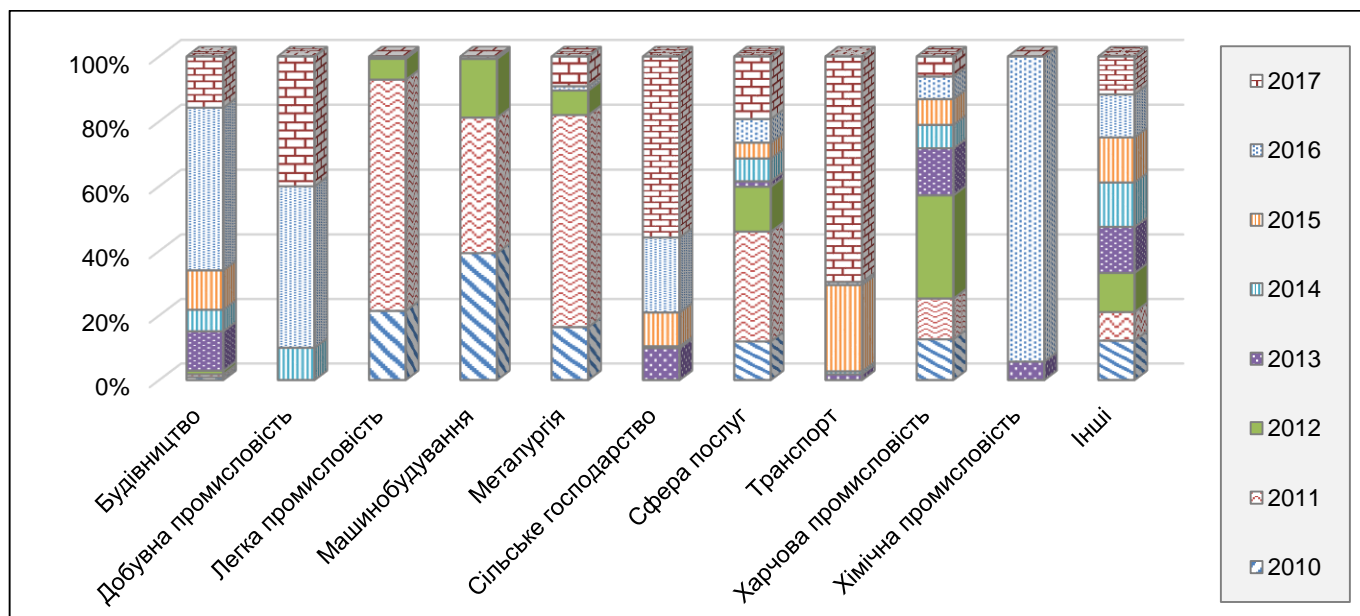

Рисунок 8. Динаміка зміни розподілу факторингових операцій за галузями протягом 2010-2017 років, у %, на 31.12*

Джерело: складено та побудовано автором за матеріалами [3]

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

А дані рис. 8 показують, що суб'єкти сфери послуг, займають від 4,46 відсотків 2015 року до 31,00 відсотку 2011 року у факторингових операцій серед інших галузей, і це є найбільшим об'ємом, а всі інші галузі, не перевищували 1 відсотка від загальної кількості факторингових операцій.

За невеликими виключеннями: машинобудування 2010-2012, металургія в 2011 та харчова промисловість у 2012-2013 роках, хоча і вони коливалися від 1,15 відсотка до 5,0. Проте, слід наголосити, що в графі інші галузі процент ніколи не опускався нижче 60 відсотків, а в 2013 році досягав взагалі 96,57 відсотків, це свідчить:

- по перше, про недосконалу систему висвітлення інформації Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) [3];

- по друге про неефективне її використання, що не дає змоги об'єктивно та повно оцінити розвиток факторингу в Україні, який є важливою складовою фінансового ринку.

Висновки. Проаналізувавши діяльність фінансових компаній, як елементів інфраструктури фінансово-кредитного ринку України, слід відзначити, що вони є системними її елементами, для того щоб вони стали системоутворюючими та дали поштовх для ефективного розвитку всієї фінансової системи їм необхідна адекватна нормативно-правова та інформаційна підтримка, з одного боку для популяризації їх послуг, а з іншого для підвищення якості контролю та збільшення прозорості діяльності.

Перспективи подальшої оптимізації функціонування фінансових компаній носять позитивний характер, що підтверджують постійні показники росту, як загальної кількості компаній, так і обсягу їх активів, капіталу, а особливо об'єму наданих послуг. Про зростання потужностей фінансових компаній свідчить ще й той факт, що протягом останніх семи досліджуваних років основним джерелом фінансування факторингових операцій є власний капітал. Слід відзначити, що у кількості та обсяг вітчизняних наукових праць, стосовно функціонування фінансових компаній, є досить невеликою, порівняно з роботами присвяченими діяльності інших фінансових посередників та не відповідають їх значенню та ролі для оптимального функціонування як фінансово-кредитного ринку зокрема, так і національної економічної системи загалом.

За сучасної економічної ситуації, перспективу подальших досліджень вбачаємо у з'ясуванні та кількісному вимірі впливу ефективного розвитку фінансових компаній на фінансово-кредитний ринок України.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 №41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 08.03.2019).

2. Про затвердження Порядку надання звітності фінансовими компаніями, фінансовими установами - юридичними особами публічного права, довірчими товариствами, а також юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг або Нацкомфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 26.09.2017 № 3840. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1294-17> (дата звернення: 08.03.2019).

3. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній та лізингодавців. Нацкомфінпослуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html> (дата звернення: 08.03.2019).

References

1. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnyi reiestr finansovykh ustanov : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy vid 28.08.2003 №41. [On Approval of the Regulation on the State Register of Financial Institutions: Order of the State Commission for Regulation of Financial Services Markets of Ukraine dated August 28, 2003 No. 41]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> ((n Ukr.).

2. Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia zvitnosti finansovymy kompaniiamy, finansovymy ustanovamy - yurydychnymy osobamy publichnoho prava, dovirchymy tovarystvamy, a takozh yurydychnymy osobamy - subiektamy hospodariuvannia, yaki za svoim pravovym statusom ne ye finansovymy ustanovamy, ale maiut vyznachenu zakonamy ta normatyvno-pravovymy aktamy Derzhfinposluh abo Natskomfinposluh mozhlyvist nadavaty posluhy z finansovoho lizynhu : Rozporiadzhennia Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh vid 26.09.2017 № 3840. [On approval of the Procedure for reporting by financial companies, financial institutions - legal entities of public law, trust companies, as well as legal entities - economic entities, which, by their legal status, are not financial institutions, but are determined by laws and regulations Financial Services Commission or the National Financial Services Commission to provide financial leasing services: Order of the National Commission, which carries out state regulation in the field of financial services markets as of September 26, 2017, No. 3840]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1294-17> (In Ukr.).

3. Informatsiia pro stan i rozvytok finansovykh kompanii ta lizynhodavtsiv. Natskomfinposluh [Information on the status and development of financial companies and lessors. National Financial Services Commission]. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html> (In Ukr.).

ДАНИ ПРО АВТОРА

Каливошко Олексій Миколайович, кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»
вул. Героїв оборони, 10, м. Київ, 03127, Україна
e-mail: alek-k@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-0417-4529>

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Каливошко Алексей Николаевич, кандидат экономических наук, доцент, старший научный сотрудник Национального научного центра «Институт аграрной экономики»
ул. Героев обороны, 10, г. Киев, 03127, Украина
e-mail: alek-k@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kalivoshko Oleksii, Ph.D. in Economics, Associate professor, Senior Researcher department of financial-credit and fiscal policy National Scientific Center 'Institute of Agrarian Economics'
Heroyiv Oborony st., 10, Kyiv, 03127, Ukraine
e-mail: alek-k@ukr.net

Подано до редакції 18.03.2019

Прийнято до друку 27.03.2019

УДК 336.142.3

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-41-188-195>**ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ*****Макогон В. Д.**

Актуальність теми дослідження. Податки відіграють вагомую роль у системі державного регулювання економічного розвитку країни. Циклічність та динамічність економічних процесів зумовлює необхідність адаптації механізму податкового регулювання до змін фінансово-економічних умов. Важливо своєчасно і виважено оцінити вплив податків на суспільне виробництво, його динаміку і структуру. Бюджетно-податкова політика має бути взаємоузгодженою із стратегічними цілями економічних перетворень, спрямовуватись на створення належних умов для поглиблення взаємодії держави і суспільства.

Постановка проблеми. В умовах економічних перетворень вагомим завданням є зміна підходів щодо бюджетно-податкової політики в частині удосконалення архітекτονіки податкових надходжень, які є бюджетоформуючими складовими, що потребує подальших наукових досліджень теоретичних та прикладних аспектів адміністрування податкових надходжень у системі формування дохідної частини бюджету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування податкових надходжень, їх впливу на ринкову рівновагу доволі поширена в наукових дослідженнях. Це роботи відомих вітчизняних та зарубіжних науковців: Дж. Б'юкенена, У. Мітчелла, Дж. М. Кейнса, Т. Боголіб, І. Запатріної, Л. Лисяк, І. Чугунова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Зазначені вище питання актуалізуються у зв'язку з посиленням глобалізаційних процесів, несприятливим зовнішнім та внутрішнім економічним середовищем, що вимагає розв'язання низки конкретних завдань, пов'язаних з визначенням рівня податкового навантаження таким чином, щоб забезпечувалось досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями та не стримувались процеси пожвавлення ділової активності, не поглиблювався рівень зростання тіньового сектору економіки.

Постановка завдання, мети дослідження. Завданнями дослідження є: розкриття ролі податків у державному регулюванні економічного розвитку країни, здійснення аналізу та оцінки податкових надходжень у системі формування доходів бюджету. Метою дослідження є обґрунтування пріоритетних завдань бюджетно-податкової політики щодо формування податкових надходжень, удосконалення їх архітекτονіки в умовах інституційних перетворень.

Метод або методологія проведення дослідження. У статті застосовано сукупність методів наукового дослідження: системного підходу, статистичного аналізу, структурування, аналізу, синтезу та ін.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). Визначено роль податків у державному регулюванні економічного розвитку країни. Здійснено аналіз та оцінку податкових надходжень у системі формування доходів бюджету. Обґрунтовано пріоритетні завдання бюджетно-податкової політики щодо формування податкових надходжень, удосконалення їх архітекτονіки в умовах інституційних перетворень.

* Роботу виконано в межах фундаментальної науково-дослідної роботи «Бюджетна стратегія економічного зростання» (номер державної реєстрації 0118U000128).